

Any XVI

Barcelona 13 Agost de 1903

La Verge vá á visitá
 la bonica Rosalía,
 y sola potsé 's perdrá.
 ¿Un bon lector no hi haurá
 que li fassi companyia?

De dijous á dijous

Crònica d' istiu

De la Garriga á Ayguafreda

Acomodats dalt de la tartana de 'n Joan del Hospital, (*l'ordinari mes fi* del alt Vallés) tirada per l'aca que guanyá 'l premi en las carreras del meu poble 'l dia de Sant Antoni, 'ns dirigirem á mitja tarde á la terra de las mossas fermas y cayas; á Ayguafreda.

Carretera de Vich amunt, la tartana no tocava de rodas á terra, y aixó mateix feya que corrés l' ayre sufficient pera contrarrestar la calda que feya.

Passat l' atrevit Pont de ca 'n Palau, qu' es lo mes important de la via férrea de Sant Joan de las Abadesas, guanyarem á galop de cavall sempre la recollada que forma la carretera al entrar al Congost. Dit pont es la linea divisoria del Vallés. Varem passar de llarch per la Passola; crusarem altre cop la via del ferro-carril prop de la Foradada, deixarem Gallicant (lloch que inspirá la famosa llegenda del eminent folklorista Maspons) y, seguint las *esses* del terreno, tornarem á trovar l' altre pont del carril poch ans de passar devant del Gorch bullidor (altre dels punts del Vallés ahont la fantasia popular bi ha desplegat son vol) y fèrem parada en lo pintoresch poblet del Figaró (la petita Suissa de nostra provincia) pera donar corda al rellotge(?).

Reprengherem la marxa al punt de destí, y, després d' haver deixat als costats de la carretera á Pareras del Plá, Santa Eugenia, Lo Torn, lo Fulló, la Pedralba, Font Molsa y altres masias conegudas pe 'ls excursionistas, arribarem á la Abella y deu minuts més tart á Ayguafreda, punt d' estiuheig que s' ha fet de moda de deu anys ensá: un viatjet curt y deliciós.

No vaig á formar la llista de las familias distingidas de nostra ciutat qu' allí's trovan, perque trovém que fa cursi.

De tots qnats la coneixen es admirada aquella feréstega encontrada. Es venina dels sots feréstegs de Montmany de 'n Casellas. Contemplant desde la carretera las vessants de las montanyas que la enmurallan, ab aquells cingles imponents de formas fantásticas que serviren de castells inexpugnables als fanáticos soldats del Pretendent, l' esperit queda meravellat, tant per la immortal obra de la Naturalesa dignament representada per lo Grau qu' es la inmensa barana del balcó del Plá de la Gárgara, á un costat, y, al altre, per la muralla altíssima dels espadats de Tagamanent y Pla de la Calma (últimas estribacions del Montseny), com per las obras gigantinas dutas á felís terme per la empresa constructora del ferro-carril de Sant Joan, la qual lográ estendre 'ls rails en paratjes que semb avan impracticables. Los ponts, desmots y terraplens del Congost pregonan en veu alta l' incalculable progrés de la ingenyeria moderna.

* * *

La primera cosa que va acudirnos al magí al arri-var á Ayguafreda sigué un bon brenar. A ca 'n Calixto encarregarem dos pollastres ab xanfayna y tres de rostits, ademés d' un conill ab all-y-oli.

Dessota d' un emparrat y ben servits per la dona de 'n Calixto, (que m' agrada trenta vegadas més que 'l seu home) 'ns assegüem al voltant de la taula presidida pe 'l mes gueto de la colla, qu' era 'l senyor Quico un senyor de l'altra banda de Rambla, que cau de bondat, distingintse tant per la carpanta com pe 'l bon humor 'n Mariano del Bach, forner del poble, y 'n Milio, l' esparter, qu' es un gat dels frares.

Una mica de fruita cullida al arbre y quatre ametllas torradas acompanyadas d' un glop de la flujxa, foren 'ls postres del brenar, que 'ns varen deixar ganas de tornarhi 'l dia menos pensat.

Després d' haver pres 'l nostre calent á l' eixida de ca 'n Farrès, l' estanch y café del poble, (ahont hi han dugas noyas que m' agradan cinquanta vegadas mes que 'l seu pare), á la fresca, entre dos llustres, la tartana (ab nosaltres á dintre) desaparegué com un llamp carretera avall, fent estació al Figaró.

Ja ben de nit varem estar de retorn á La Garriga, acordant a la plassa l' anada á Sant Miquel del Fay la setmana entrant.

PEP DE LA CAMBRA.

Cantars estiuhechs

El que á l' estiu calor tinga
y ben fresch desitji anar,
si er cas á mi 'm vol creure
que vagi ab trjæ de Adan

¡Que 'n fora jó de felís
si dormint pogués estarme
baix á un arbre, y tu, Roser.
volguessis sempre ventarme?...

Pot venir l' estiu quan vulgui
que ab ansia l' espero aquí;
m' alegrará sa vinguda
puig jo sempre vaig d' estiu.

¿Vols que t' ho digu, nineta
perqué tinch tanta calor?
perque las tevas miradas
m' encenen sempre lo cor

Ahir va marxar la dona
á passar l' estiu á Reus,
y ara soch tot sol á casa
Jo si qu estich ben *refresch*.

A. RIBAS LL'

LA VUYTADA

Alló de «Vésten Anton que ja 's compón 'l qui 's queda» vé lo que 's diu ni pintat ab la mort de Lleó XIII que sembrá de dol al mon y sobretot á la Iglesia per haver perdut en e'l á un Pontífex que ab la séva diplomacia y gran talent bondat, criteri perfecte, lliberal, d' ideals moderns bon árbitre en tot. . etzetra s' havia guanyat de tots 'ls Estats la més entera simpatia, apreci franch, admiració y gran respecte.

Las campanas al brandar semblava bé que sas llengas de metall deyan al mon que sens' ell la Santa Sede no 's consolaria may, per haverse de conveçe que 'l trová un altre Lleó era molt difícil feyna, atés que 'ls homes de cor passen molt alts are, y sempre.

Més, ha vingut la elecció del descendent de Sant Pere que havia de reemplassar al magnánim Lleó XIII, y ha recaygut en un sér que; per lo que dóna á entendre la premsa de tot arreu,

es popular á tot serne á Venecia ahont se véu que grans y xichs 'l veneran.

Y tota aquella tristor per la mort de Lleó XIII s' ha convertit en plé goig al pujá á la Santa Sede lo patriarca veneciá que se 'l menjavan á festas sos diocessans, Pius X, á qui tothom li té afecte per sa bondat, senzillés y modestia dintre 'l regne poderós del Vaticá que s' imposa á reys y á reynas.

Per xó deya al començar que diu bé l' adagi: «Vesten Anton, (ó Lleó, es igual) que ja 's compon lo qui 's queda».

* *

Are qu' es lo millor temps pera concursos y festas, de Vilatana 'ls senyors (') hem organísat ab pressa un concurs molt especial y tan sols per senyoretas, qual concurs consistirá en premis ab tota regla á temas que tot seguit vaig á exposar: primer tema; «*Motus clars y convincents*

«del perquè las donas tenen «mes pussas!» – Tema segon; «Explicar per quin objecte «agrada á las donas tant «que 'ls hi vagin al darrera.»

Y tercer y últim; «Rahó «de pes perque á totas ellas «casi sempre 'ls hi fâ mal, «mes aviat que rés la llengua »

Primer premi: «Un vell molt vell.. pró molt vell. . farsit d' hisendas.:.

Segón premi: «Un solterón «de mitja edat que regenta «una casa de comers

«y, á més del sou, interesa» Tercer premi: «Un jove rich, «úsich de tan calavera »

Sols hi odrán pendre part senyoretas, ben solteras, de las que passen l' istiu al Paseig de Gracia als vespres.

Ab la forma de costum envihin las *concurseras* sos plechs al senyor Bailón, al carré de las Donzellas.

Bona sort desitjo jo á las mamas y á las lletjas.

.....

Y fins la setmana entrant, ¡oy! si la caló no 'ns crema.

PEPET DEL CARRIL

Vilatana 12 Agost 1903

FESTAS MAJORS

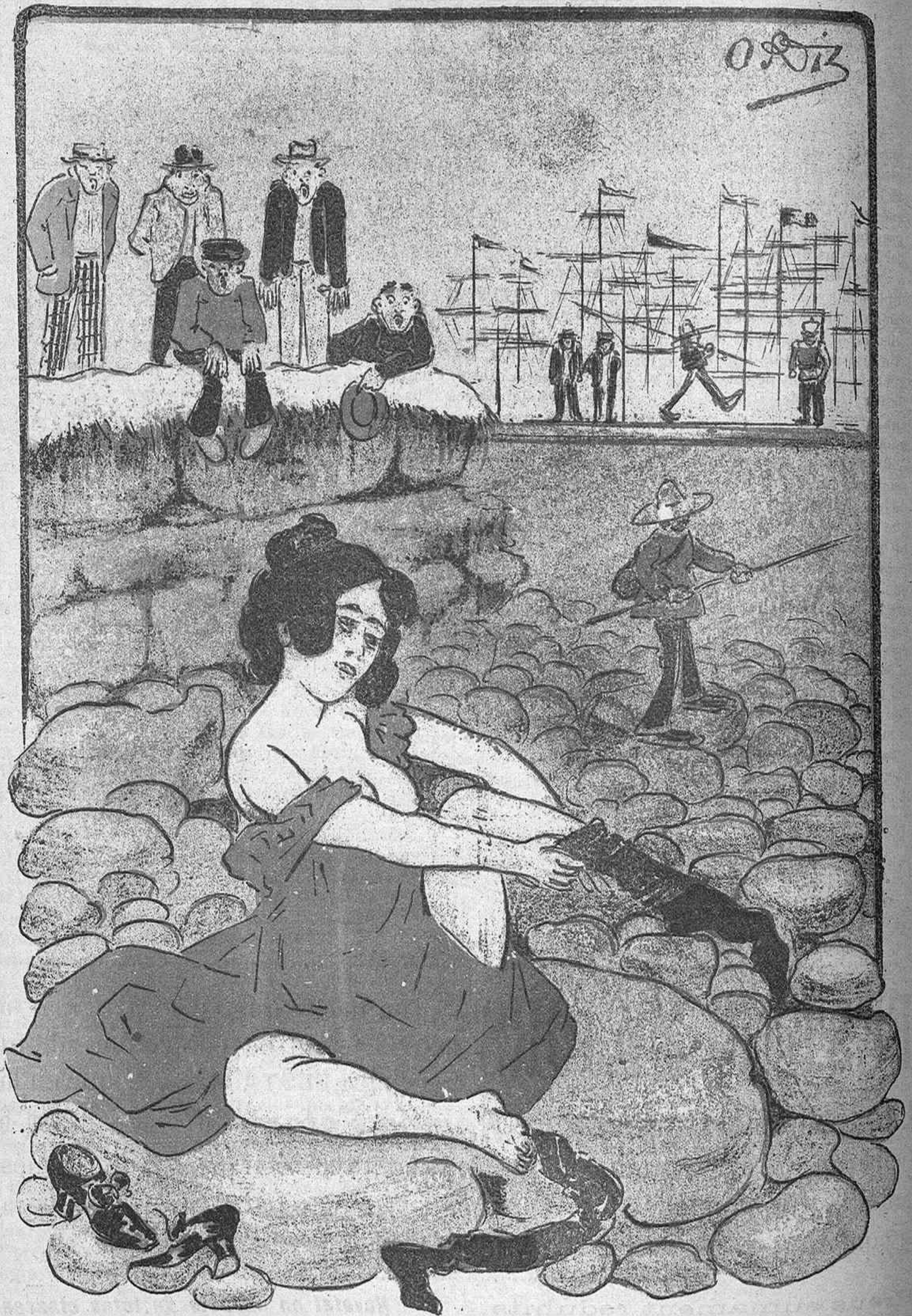
Tením lo gust de participar á las Societats de poblacions ahont se celebri **FESTA MAJOR**, que en la

Litografia Barcelonesa de Ramón Estany Carrer de S. Ramón, 6 trobarán un assortit inmens de cromos de totas classes, desde 'ls més senzills y económichs als de gust mes refinat y artístich, propis pera la confecció de **Programas, nvitaciones, Titols de Soci, de Foraster y de Abonat, etc., etc.**

Preus sumament reduhits

Novetat en carnets de totas classes

A las rocas

La vritat es, qu' á una dona,
qu' així fuig de las calors,
li podría faltar decencia,
mes li sobran miradors.

Lo pressupost de marina

LA TOMASA

—Lo pressupost de marina no 'm daria pas afanys.

Compraria regadoras, en lloch de grossos canons.

Una part destinaria a vestir noys de dotze anys.

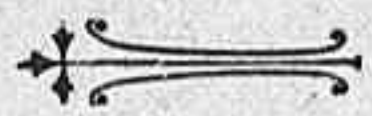

Suprimintre las fragatas per moltissimas rasons.

Y armant, pe 'ls grans compromisos a n' alguna fregatin.
Bona esquadra ja tindriam per l' hivern com per l' estiu.

V. J. S. 1934

LA CIUTAT

I

—!Que n' es de trista la vida del pagés!— diu se pre en Joan, quan á voltas reflexiona qu' ell no es mes qu' un desgraciat: y si 'l veyau cada dia á punta d' auba llevars y ans els raigs del sol que creman lo contemplessen suhant, al treballar ferm la terra ab l' aixada y lo magall, veuriau que á la montanya no es poesia tot lo qu' hi ha.

II

¡Pobre Joan! Ell prou s' afanya lo seu terreny cultivant, pro la terra, vil madrastra, son esfors no vol pagar Molts li diuhen rutinari, qu' es son treball antiquat y que si 's servis de máquinas pera fecondar son camp, de superbs fruits gran riquesa Ne brollaria; pro ¡ay! al posars la ma á la bossa ¡que ayda la trovará!

III

¡Pobre Joan Ell prou treballa per guanyarse un tros de pa, qu' encare molts cops li roban vents, pedregadas ó ayguats. La miseria ja 'l setia; poch á poch se va enfonzant lo seu hort y la masia ahont sa mare 'l va infantar y encar demunt tantas runas li cau la plaga més gran: lo gobernu li pren sa hisenda y enmitj del carrer lo trau.

IV

¡Pobre Joan! ¡Quina desgracia! te un minyó de dinou anys qu' ha d' aná á servi 'l monarca malgrat no conéixel pas. D' aqueix vil liberticidi no l' en podrá deslliurar puig li mancan trescents duros .. ¡no 'ls hi haguessen pas robat! y quan á n' el seu fill besa despedintse 'n, sanglo ant li diu: ¡Fillet, quina pena qu' encare hi hagin esclaus!

V

¡Pobre Joan! Te una filla que sols compta disset anys, bella com l' alegre aubada,

pura com lo lliri blanch. Com que no pot mantenirla, te d' enviarla á la ciutat, la Sodoma de la terra ahont milers d' habitants se despedassan con fieras. . Y are que sol ha quedat pel poble demana almoyna per no morir-se de fam.

VI

¡Qu hermosa li apar á n' ella y riallera la ciutat! Sòs passejos y edificis la captivan al instant. ¡Ay! En eixas vils bellesas ¡oh nina! no 't fisis pas; que si n' es gran la superbia de tants espléndits palaus la que tenen els qu' hi habitan es encare molt mes gran. ¿Sabs lo cant de la sirena? ¿No? ¡Deu meu! Com plorarás!

VII

Ja fá un any qu' está la nina á casa d' un potentat y com fum se li ha esva'hida la seva il lusió d' avans, qu' aquell amor del seu pare en cap mes cor l' ha trovat. Quan á voltas está sola en el poble sol pensar, y ab lo cor plé de tristesa mormola boy sanglotant: ¡Ay! ¿Perque, pare de l' ánima vareu durme á la ciutat?

VIII

La nina ja no está trista, ja riu en lloch de plorar .. al seu poble no l' anyora... ¡Ben poch casi hi deu pensar! Si 'l seu amo com un déspota sempre la tracta ab reganys. té en cambi un fill qu' á tot hora de l' amor li está parlant. No te 'n fihis, nina hermosa, que tot lo que 't diu es fals; lo que vol es ta hermosa, ton cor. ¡vés ell que 'n farà!

IX

L' idili entre diable y ángel ¡ay! d' idili ja ha passat. Ella, rosa esbadellada, ha tingut un bell infant, y 'l seu amo al sapiguer ho de casa seva le 'n trau. El que deya que l' aymava ho consent vil y cobart si lo pare es un canalla

mes canalla el fill ha estat Si 'ls demanas que es conciencia astorats te mirarán

X

Ab lo seu fillet als brassos d' una casa á l' altra va; per cercar treball fins sembla que demani caritat, mes trova totas las portas tancadas. Que fer no sap Hi ha qui, ruhi, li aconsella que porti lo seu infant al torn de la borderia .y fins hi ha qui, criminal, li diu que bé ab sa hermosura podria mercadejar.

XI

Vers lo poble se n en torna en brassos dú 'l seu infant. quan en Joan veu venir-la exclama tot apenat. —, D' ahont vens filla' d' aqueix mo-

(do?)
¿Ta ignocencia ahont l' has deixat? —¡Perdó, pare! Me l' han presa, me l' han presa á la ciutat. Ell se con mou y si un amo al carrer la va llensar, trova del seu pare 'ls brassos.. ¡Lo cor d' un pobre que es gran!

XII

¡Pobre Joan! als quinze dias al seu fill veu arriuar, p o casi no 'l coneixia ¡Deu meu! ¡Si está tan cambiat! —¿D' ahont vens, fill, d' eixa mane- —De la guerra, de matar (ra?) —¿De matar? ¡ay! ¿Per ventura algun cop js t' ho he ensenyat? — Si 'l camí del be 'm mostráreu y h nrat me vareu criar per son profit un monarca la meva ánima ha enllotat.

XIII

Ab lo cor rublert de pena, als seus fills abraça en Joan. Mira á n' ella deshonorada á ell lo contempla malalt .. ¡Valgam Deu! ¡Quina miseria! ¡Els temps com han cambiat! ab els ulls plens de follia, apretant mes fort l' abrás, exclama alsant els punys closos y ab accent d' ira vibrant: —Bagassa, ruhi y envilida ¡jo 't maleheixo ciutat!

ANTONI CANTALLOPS

Carta oberta

Madrid 5 d' Agost 1903

Sr. Director:

He fugit del foch y he caygut á las brasas. Per buscar las auras frescals del Nort d' Espanya y donar un vistasso per aquells paissos que 'n fá anys no he visitat y trobo molt mellors que molts de l' extranger sens lo recarrech del cambi, he vingut á parar á n' aquest ditxós Madrid d' ahont fugiré mes que depressa, perque no s' hi pot viurer. Ja fan bé de fugirne els que tenen quatre quartos, y verament aquí tothom es fora, qui no 'ls té 'ls enmatlleja y á viurer y á fer lo senyor per balnearis y platxas.

Avants m' he aturat tres dias á Saragossa, y mes que ni allá ni aquí 'm penso haver descobert cap nou mon, 'l desitj de comunicarme ab els bons llegidors de LA TOMASA ab la firma de quinés crónicas setmanals «De dijous á dijous» s' honra mon nom, m' ha mogut á posarli aquestas llettras, que pot donar á llum si ho trova oportú.

Aixís qu' un hom' posa 'ls peus á la capital aragonesa, mes que li sia agraddós lo gènit franch y obert de sos habitants ja troba á mancar la gran cultura y esperit artístich de Barcelona y queda aturat al veurer sas costums tant diferentas de las nostras.

Allá rodejat de bons amichs qu' estimo molt, no se 'ls va ocorrer per obsequiarme altra cosa que portarme á seguir bodegas y tastar sos vins, tenintlos de demanar per favor que no m' emborratxessin, cosa que 'ls va deixar parats perque no n' hi havia per aixó ni molt menos, segons ells.

Al demanarlos que m' ensenyessin las jovas artísticas que 'n abundó guarda 'l país, s' en van riurer de mi y fent un sacrifici en arras á la bona amistat varem recorrer patis y escalas de l' antiga Saragossa trovants'hi exemplars dignes de figurar en Museos, dels que ní menos en fan cap cás y que no puch descriurer d' un á un perque fora la tasca de may acabar. Molt y bó tenen per apendrer artistas y arquitectes; l' art de construcció tant adelantat en la nostra terra trobará a Saragossa fonts d' inspiració que no s' estroncan jamay.

Pagat mon tribut á las aficions artísticas y entremitj de gotets de vi, que 'l tenen bó á l' Aragó, varem anar á veurer una corrida de vacas, espectacle popular pera la gent de la terra. ¡Quin sofrir!

A n' á mi 'l toros, may m' han agradat pero això de veurer suicidas que 's posan al davant d' una vaca perque 'ls embesteixi y 'ls tiri camas enlayre ho trovo tant mal fet que no ho vaig poder aguantar sortint fora de la plassa. Lo poble s' entusiasma mes á cada tamborella, alguns van á parar á l' enfermeria y després, l' altre diumenge hi tornan ensenyant els nyanyos, com proba de valents.

Aquí vá en poch's mots explicada la cultura popular tot just sortidas las portas de Barcelona. No 'm calen pas comentaris.

A Pignatelli, en Pinedo y la Fidela Gardeta 's trovan blaus per mourer lo públich representant lo género xich, mes que ab bona veritat portan una companyia de lo mes dolent que 's puga arribar á veurer. De «El puñao de rosas» ne van fer un desastre y que 'm perdoni 'l simpátich Pinedo que l' havia sentit alabar molt.

A Madrid ja n' es altra cosa: Cultura artística n' hi ha no solzament á las classes ricas qu' ara son fora, sino entre mitj la gent de mitjana fortuna. Aquí frueixen ab delectació espectacles que 'n trovariam dolents á Barcelona, com es ara «La piccola bohème» que en representa al Buen Retiro una companyia d' opereta italiana de molt poca empenta.

He notat en circols y reunions que hi ha aquí un fort esperit contrari á Catalunya, que 's demostra per tot, malgrat lo vulgan amagar quan parlan ab nosaltres mes que 'n sia sols per delicadesa que d' aixó y bons modos ne tenen mes que nosaltres. La veritat s' ha de dir, sia ó no agrados.

No amohina á la gent d' aquestas terras gens ni mica la sort ni lo pervindre d' Espanya. Pensan tan sols en son repartiment en sas eleccions propias, en sos encárrechs, en sous y emolments de totas menas... pero en res mes. Sembla que no hi hagi mon mellor qu' aquest, ni nació mes ben gobernada á son entendre; no hi poden fer mes, parlar de problemas socials per resoldre, de manca de jornals per la classe obrera, de medis per viurer mes barato, n' es com parlar de la lluna. Ells viuen bé aquí y ja n' hi ha prou; qui tinga mals de cap que se 'ls passi, y á las provincias qu' hi vagin gobernadors ab ma ferma per pegar fort que es lo que 's necessita.

Per acabar; trovo aquesta terra molt dominada pe 'l clericalisme; la gent hi es entregada molt mes encara qu' á Barcelona; y fisis que no 'n parlo pas del govern, sino es del pobre.

Ahir á la tarde 'm deya una pobra dona que ven diaris á la Porta del Sol, que ab motiu del nomenament de Sant Pare, quins retratos del cardenal Sarto publicaren els diaris, havia guanyat sis pessetas mes que d' ordinari, res mes qu' ab l' augment de la venda. Aquesta vella voldria que fessin Papa nou cada dia.

CALIXTE PI Y XARAU

ANYORAMENT

Aucellets cantéu, cantéu,
alegréu mon cor que plora;
cantéu que mon fill es mort,
y els vostres cants m' aconsolan.

Cantéu aquí dalt dels pins,
de las alzinás y roures;
féu que vostres festius cants,
arrivin fins á la gloria;
hont reposa mon fillet,
mon fillet que tant anyoro,
y diguéuli ab dolsa veu,
que 'm guardi d' ell á la vora
un lloch; puig l' anyoro tant
que la mort veig que s' acosta.

Mes no 'm fa por vinga ja,
sobre meu la mort traidora;
que qui viu com jo anyorant
viu, pro te l' ánima morta;
y espera ab tant gust la mort,
que fins esperantla gosa.

Aucellets cantéu, cantéu,
alegréu mon cor que plora;
cantéu que mon fill es mort,
y els vostres cants m' aconsolan.

B. GUELL (Noy de la Sal de Premiá)

PREPARATIUS ELECTORALS

LA TOMASA

per J. LLOPART

Dels municipis s' apropa la legal renovació y en Villaverda 'ns prepara la gran prestidigitació.

CATALUNYA (Eldorado)

La tragedia de Schiller *Maria Estuardo*, siguié la última obra nova que 'ns dongué á coneixer la senyora Guerrero y del arreglo que de la mateixa ne feren los Srs. Rodriguez y Gonzalez poch bé ne podrém dir, ja que sols se cuydaren de las principals escenas deixant deslligat per complert la trabasson de la mateixa.

En lo desempenyo, s' hi distingí la Sra. Guerrero pero com sia que record-m la execució extraordinaria que de la protagonista ne feu fa poch la Sra. Vitaliani, aquest recort la perjudica en gran manera.

De que la obra fou vestida y presentada ab luxo y propietat, ja no cal parlarne.

Ab las funcions del dissapte y diumenge, se dongueren las del benefici del Sr. Diaz de Mendoza y despido de la companyia respectivament, que ademés de haber sigut dos plens, servi pera aquilatar las simpatias dels principals artistas.

NOVETATS

Pera divendres próxim está anunciada la reapertura d' aquet teatro ab la companyia del célebre artista Cav. Cesare Watry, que per los programas y *affiches* de gust irreprotxable fixats, veyém se tracta de un sens fi d' atraccions, maravellas extraordinarias y experiments de transformació, que no duptém que cridarán poderosament la atenció.

TIVOLI

Las extraordinarias facultats ab que la naturalesa ha dotat el tenor Sr. D' Ottavi, (á qui ab molta justicia la Empresa califica de *colós* de 'ls tenors dramátichs) ha fet que de cada representació de *Il Trovatore*, donada per dit artista, la concurrencia hagi anat augmentant, de manera que las donadas diumenge y dimars passat han sigut dos verdaders plens.

Lo Sr. D' Ottavi ab tot y cantar ópera de tan fatigada execució com es *Il trovatore* per lo molt aguda que es, en cada representació ha lograt una ovació tant á la *serenata* com á la *cantilena* del *matre infelice* y célebre *miserere*.

Lo Sr. Gil Rey desde la segona representació ha vingut desempenyant el personatge *Comte di Luna* y l'acert ab que lo ha executat, ha fet que lo conjunt sortís mes arrodonit.

En la passada setmana s' han donat algunas representacions de *La Boheme*, que han donat nova ocasió á lluhir sas facultats la Sra. Palermi y los Srs. Pagani, Puiggener, Banquells y mtre. Baratta.

Dilluns últim ab lo Rodolfo de la mateixa, debutá lo tenor Sr. Forteza, que ab tot y compendrens que estava emocionat, se veje que sas facultats artisticas no son lo suficient pera cantar en un teatro, per lo que á no haver sigut los esforços de sos companys, difícilment hauría acabat la ópera de Puccini.

Continuan los ensajos de la ópera favorita de nostre públich *Glí Ugonotti* quals protagonistas están encarregats á la brava Srta. Palermi y al colós Sr. D' Ottavi.

Bon duo se prepara.

NOU RETIRO

Dilluns en lo número d' atraccions que figura en la sarsuela *S. M. el buen gusto*, debutá la estrella del género *infimo*, nomenada la «bella Fornarina» que en vritat es bella y potser sigui vritat lo de fornarina pero per ser estrella creyém se necesita possehir molt mes art del que demostrá possehir en las *chanzonettes* extraordinariament verdas que cantá.

TÍVOLI — CONCERTS D' EUTERPE

Pera lo diumenje próxim la llorejada Societat coral Euterpe, té anunciat lo quint concert de la present temporada ab un extraordinari programa compost de tres parts y en que hi figuran: *Ester*, *Flors de Maig*, *A Montserrat*, *La marsellesa* y *Una fontada* de Clavé; *Los fills del Canigó* de Candi; *Tirant l' art* de Goula; *Lo cup* de Ribera ademés de l' estreno de un coro á veus solas, titulat *Los Almogavers* composició del mtre. Pujol.

Com á pessas sinfónicas, hi figuran Guillém Tell de Rossini; la Euterpense de Manent, *Minnuet* de Bolzoni y la Gavotte de 'n Rafart, mestre de la esmentada Societat,

Ab tant escullit programa preveyém un ple.

UN COMICH RETIRAT

Bibliografía

Figura en la taula de nostra Redacció lo saynete de Abelardo Coma, titulat *Lo miracle de Mahoma*, estrenat ab gran aplauso en nostre teatre Romea, en las derrerias de la temporada passada.

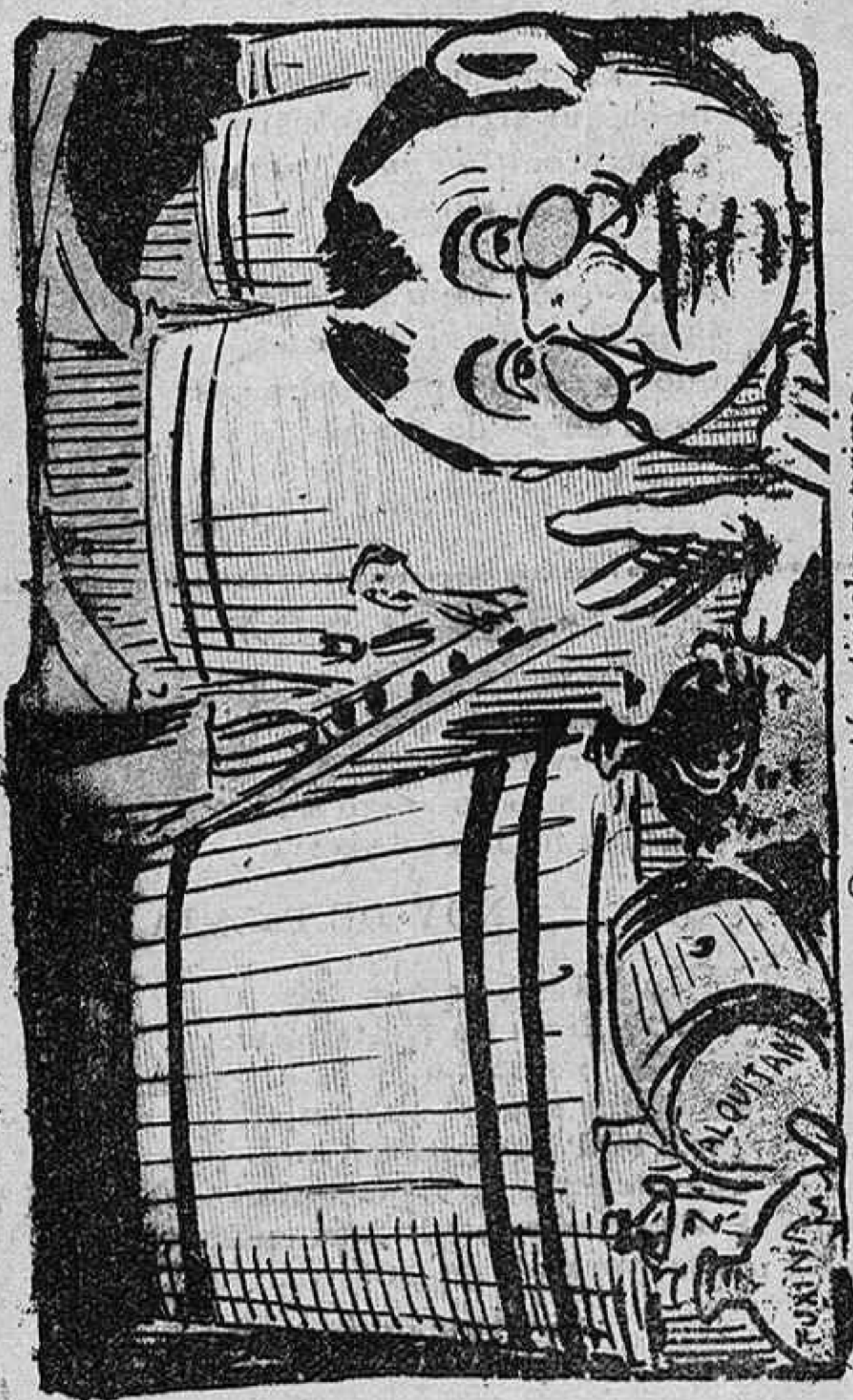
Quica de la setmana

—Mentres jo m' assenti aqui, no cobraréu ni una *pela* pe 'l mercat de Sant Martí.

La manguera no va mal, si servis per fer neteja de l' *honor municipal*.

Quan estém tisiachs y prims han vist que 'l vi que bebiam, te de tot menos rahims.

—Mira, noy, quina fumera; potser cremen als politichs.
—Es lo foc de l' *Esparraquera*.

Calvo

La meva fornera

La nena més sandanguera,
que no te cap pretensió
sent bufona de debó,
es la que tinch per fornera.

Manoja la *govineta*
ab gracia tal, que t' engresca,
y tot y fonte la *llesca*
per ella ports la xaveta

Te 'ls ulls negres y rasgats,
la cara hermosa y divina
blancas dents com la *farina*
y llavis amagranats

Fs esbelta y ben formada
pro sense exageracions,
y te 'ls sentiments mes bons
que no es la *coca ensucrada*.

Se despulla per vestir;
no menja per dá menjar,
y li agrada consolar
al pobre que veu sufrir.

Si may ella vá al mercat,
tots els mes bons comerciants
rebaixan els preus de's grans
per poguerli vendre *bl. t.*

Com qu' es molt enjogassada
li plau riure y bromejá,
y al ultim figurin vá
de vestida y pentinada.

Per garrlarhi una estoneta,
hi ha qui arriba á entusiasmarse
y comprant *llonguets* gastarse
cada dia una pesseta.

L' home ab qui ara ella 's. promet
ja pot ben dir si s' hi casa,
que tindrà sempre 'l pa á casa
sense ser p. de barret.

J. Ribas S

EPÍGRAMAS

— ¿Es vosté senyor Pomeu,
l' apotecari d' aquí?
— Per servirlo, D. Magí.
— Gracias, pero prego á Deu
que may m' hagi de servir.

NOY DE PÀEMIA

Un diálech aquest dia
vaig cullí en un Restaurant:
— ¿Pst? mosso, quant es lo gasts
de lo que aquí s' ha menjat?
— ¿Y lo d' aquesta senyora
que plegat s' ha de comptar?
— De primer sols lo meu compte;
la senyora, yá de part

CATALÀ-NISTA

Campanadas

Verament notable es la conferencia que doná fá alguns dias Mr. Sebastiá Faure en lo teatro Belleville de Paris, ocupantse del cooperatisme y 'l sindicalisme, com á elements de salvació de la classe obrera.

De dita conferencia n' ha tractat extensament lo senyor Salas Antón, en un article publicat en *El Diluvio* los dias 8 y 9 d' aquet mes. Recomeném á tots los que 's preocupan d' aquestas q' estions que llegeixin ab detenció l' esmentat article.

✱

Fa pocas setmanas tractarem de demostrar que l' augment de salaris no significa cap millora pera la classe obrera, tota vegada que dit augment va necessariament acompanyat del encariment dels queviures y que lo que s' havia de procurar, donchs, avants que tot, era l' embaratiment dels articles de primera necessitat.

Lo pensar en fer un repartiment de consums ab arreglo á la riquesa de cada qual es gayrebé impossible, porque no convé als que podrian establir tal millora, y, per lo tant, als treballadors no 'ns queda altre remey qu' ampararnos ab lo cooperatisme, pera anular als intermediaris que fan aumentar los preus de las viandas, y educarnos com á productors per medi dels Sindicats.

Creyém qu' així obtindriam millors resultats qu' ab las *vagas* que potser no haurán servit per res mes que per retreure al capital, avants de que 'ns trovém perfectament constituhits per fer cara á semblant contingencia sent nosaltres los únics que disfrutém del nostre treball.

✱

Ja varem dirho, que, malgrat l' afirmació engrescadora de la Comissió del nostre Ajuntament que va passar á Madrid pera saldar comptes ab l' Estat, al cap de vall en Villaverde no rebaixaria ni un céntim de lo qu' ab rahó ó sense, acredita l' Hisenda del Municipi.

Altres vegada 's parla de tornar á Madrid, lo qual sembla demostrar que l' primer viatge á pesar de las 15.000 y pico de pessetas que va costar, no ha fet mes efecte qu' un polset de manesia efervescent en una indigestió mortal.

Y vindrá 'l segon viatge, y 'ns trovarém igual que 'ns trovavam porque per allí baix necessitan rals y saben de sobras qu' aquestas comissions de provincias no tenen altra conseqüencia que la de xalarse tres ó quatre individuos á la salut del poble.

Lo dia que no hi hagués cap qüestió pendent entre l' Hisenda y 'l Municipi, molts concejals sentirian al arriment al carrech y anyorament d' aquells suculents techs... *dt arrós*

✱

Lo republicá D. Joseph Nakens, s' ha dirigit á molts dels que republicans s' anomenan y desitjan se concejals de Madrid, encara que sigui abocanthi diners, dihentlos hi que no arriuin á tals extrems, porque 'l qu' hagi de ser concejal ja ho será sense acudir á medis renyits ab son ideal polítich.

Aquí, també 'n tenim una bona colla de republicans d' estar per casa que per pescar una concejalia serian capassos... pero no pot dirse res, porque si t' li atreveixes son capassos de dirte qu' ets mes carlí que Carlos Chapa.

Per molts, llibertat vol dir llibertinatje, y, quan los convé, son mes absoluts que qui vá inventar l' absolutisme.

✱

CUPÓ PRIMA N.º 89 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la pessa en dos actes y en prosa

Obediencia cega

original de D. J. ARGILA Y FONT

qual preu corrent es lo de UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s' agotan 'ls exemplars.

La flamant Empresa Arrendataria de cédulas que 's considerava *muerta en flor*, porque 'l nostre Ajuntament demanava que en cada cédula hi anés un sello municipal rural per cobrar-se 'l recárrech que li perteneix, sembla qu' ara ha adoptat lo sistema de sitiar per fam á sos empleats ab lo fide que treballin.

S' ha encarat ab sos servidors y 'ls ha dit: Minyons; no us nego las vostras mensualitats, però no us las pago, si be us posaré en condicions de que poguéu cobrarlas. Jo tinch molts crédits duptosos, vehins que fan l' orni pera provehir-se del document qu' á mi 'm fa bullir l' olla, y jo us autoriso que, pera cobrarvos la que us dech, anéu á casa de aquets morosos y arrambéu ab tot lo que us vinga á má, encare que no siga de cap deutor meu. Desde ara us nombre *Comissió executiva*... que vol dir casi bé: estira cordetas ó cosa pitjor.

Y aquets empleats que no cobran de la Empresa, famélics, irats, se presentan á las casas, y aquet vull, aquet no vull, logran fer-se 'l pico que necessitan per portarse un tros de pa á la boca.

L' altre dia anaren á una casa; la mestresa no hi era, hi havia sols una rellogada, y demunt d' una calaixera un portamonedas que á la rellogada perteneixia.

¡Un portamonedas! ¡Oh, visió encantadora! A dintre hi havia tres duros. Lo compte fou senzil issim: la cédula de la senyora valia dotze pessetas; agafaren los tres duros, tornaren tres pessetas á la rellogada dihentli que ja s arreglaria ab la mestressa del pis.. y *si te he visto no me acuerdo*.

¡Ay, rellogada de pega!

digas devant d' aquet lio:

*Y en tanto el mundo sin cesar navega
por el piélago inmenso del vacío.*

Lo Sr. Gonzalez *Rot-gros* diuhen qu' ha anat á Madrid, á rebre instruccions pera las próximas eleccions.

¡Quinas instruccions deuhén ser aquestas?

Fent cumplir la lley en materia electoral, no tenia necessitat de fer aquet viatge.

Mes complicat era l' assumpto de la *Chelito*, y va arreglar-se depressa y corrents sense preguntar á n' en Villaverde quin concepte tenia format de certa classe de *tángos*, *pulgas* y *dansas de ventre*.

La setmana passada assistiren á una funció gastronómica que 's celebrá á la Rabassada l' Alcalde y alguns concejals entre 'ls que hi havia l' ex embotellat Sr. Fabra Ledesma y dos caracterisats catalanistas.

Ja ho diu lo ditxo: Los homes se *encuantran* ¡que las montanyas no!

No havém sentit dir de ningu, á menos que no tingui 'l seny complert, que trovantse bé en un puesto, en fugi De lo que 'n deduhim, que en los convents si deu estar péssimament.

Perque á cada moment en fugrn monjas y educandas, saltant tapias y altras entrebanchs, ab perill de rompres la crisma.

Ultimament una noya qu' havia sigut reclosa al Assilo del Bon Pastor, per haver comés la gran falta d' estar enamorada d' un jove, al saltar las tapias del establiment per per fugir de sos guardians, va fracturarse una cama.

Però aixó no vol dir res: las autoritats sembla que no s' en posan cap pedra al fetxa d' aquestas desgracias, ni de que las fugitivas se trenquessin tota l' ossamenta.

Si be de veras tals percances sento,
y la calma d' alguns de cor lament;
*¡truéquese en risa mi dolor profundo,
una fractura más que importa al mundo!*

LOS SEGADORES

Quan s' ajuntan los dallaires,
segadors, y voluntaires,
gent farrenya y de bon puny;
que pe 'ls massos á colladas
van concertant preufetadas,
ja ha arribat lo més de juny.

Los sembrats que ja rossejan
com mantells d' or espurnejan
y 'ls asseca 'l sol ardent;
als tres dias ja 'n fan presa
preufetaires, gent d' empresa
com si 'n fessin urament.

De bon matí á trench d' aubada
ja comensan la jornada;
blat á terra y endavant
al compás del drinch de l' oina,
van cantant y 'l cap de feina
diu; Au, noys seguém á ran.

Vingan bonas restalleras
ds tapahidas garberas,
lligueu garbas, y apilant.
aplaneu forsa la dalla
que enguany va cara la palla,
¡segadors seguén á ran!

PEPET DE VILAFRANCA

CORRESPONDENCIA

Jaume Comellas: Ser republicá socialista no es cap cosa nova y es natural el desitj de combatre la centralisació que forma part del programa catalanista; per lo tant no sabém compendre de que s' estranya. Vosté es ma sa arrimat á la seva pera discutir y no fa altra cosa que tocar trampas. T' entusiasme que vosté invoca, acostuma ser mal conseller. Las qüestions s' han de tractar ab sang freda. — Joseph M.ª Sentinella; Anirá. — J. Ribas: De qualsevol cosa en diu versos, vosté. — Girabau; Publicarém lo *pensament*. — Pepet de Vilafranca: Bé — Catalánista: Insertarém un estornut. — Mont Tranquil; Y de vosté «*¡ Catalunya*». — J. Ribas S. Aceptat. — Ricard Abisanda: Id. — Vilá Ortonobes: Amich meu: la poesia llarga y l' article, son dos cantáridas de massa forsa pera l' estació actual. Publicarém «*rampells*».

VAYAN ENTERRANDO
 SEÑORES... AQUÍ VE-
 RAN LO NUNCA VISTO.
 ¡OH! VILLAVERDE COMO VISTO.
 EL GRAN VILLAVERDE
 EL GRAN VILLAVERDE
 EL GRAN POLITICO VILLAVERDE
 VILLAVERDE VILLAVERDE
 VILLAVERDE VILLAVERDE
 VILLAVERDE

¡Alba meu, t' han encerati!
 ¡En Villaverde t' encisa!
 — Ab lo partit defensat

UNION NACIONAL
 ZARAGOZA
 SUBSECRETARIA
 ALBA

no hauria portat camisa,
 y 'ls sigróns m' han decantat.